

pažangiosios miškininkystės kryptimi

Dr. Nerijus Kupstaitis,
kompetencijų centro VšĮ *Forest 4.0* direktorius

FOREST 4.0 projektas (2023-2029)

Tikslas – **įkurti kompetencijų centrą**, kuris transformuotų **miško** aplinkos monitoringą, duomenų rinkimą ir analizę bei kurtų vertę iš surinktų duomenų, diegiant dirbtinio intelekto (DI), daiktų interneto (IoT) ir kitų **skaitmeninių technologijų** inovacijas

- **tvaryti kompetencijų centro veiklą ir po 2029 metų**

~60 žmonių įtraukta (2025)

Projektas finansuojamas pagal Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios programos „**Europos horizontas**“ kvietimą „Teaming for Excellence“ (HORIZON-WIDERA-2022-ACCESS-01-two-stage) – „Išmaniosios miškininkystės kompetencijos centro „Forest 4.0“ sukūrimas“, Nr. 101059985

Projektas bendrai finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis, projektas "FOREST 4.0 - Ekscelencijos centras tvaryti miško bioekonomikai vystyti", Nr. 10-042-P-0002

Koordinatorius

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

Projekto partneriai

Linnæus University

interior cluster
sweden

AgriFood
Lithuania

Forest 4.0 – žinių ir bendradarbiavimo platforma

- jungianti miškų ir IT mokslininkus iš pirmaujančių universitetų nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis;
- kurianti ir diegianti pažangiomis **skaitmeninėmis technologijomis grindžiamas inovacijas** miškuose ir su mišku susijusiame sektoriuje
- veikianti **tarpinstituciniu ir tarpdisciplininiu** principais
- sudaranti sąlygas **perduoti mokslinių tyrimų patirtį ir gerąją praktiką** tarp atskirų mokslo sričių ir skirtingų šalių
- tiesianti bendradarbiavimo **tiltą tarp mokslo, praktikos ir politikos**
- didinanti **visuomenės dalyvavimą** sprendžiant svarbiausius miškų klausimus

Lietuvos miškininkystė – užstrigusi praėjusiame šimtmetyje

- Stipriai centralizuotas **komandavimu ir kontrole grįstas miškų valdymas** neskatina inovacijų, atsakomybės ir kompetencijų ugdymo, o ir bendrai tobulėjimo
- **Normatyvinis** itin detalus veiklos miškuose reguliavimas ir **universalios miškininkavimo praktikos**, daugiausia orientuotos į medienos gavybai skirtą rotacinį miškų ūkį:
  - neatliepia augančių ir visuomenės poreikių įvairesnėms miško ekosisteminiams paslaugoms
  - ribotai prisideda prie biologinės įvairovės išsaugojimo ir gausinimo
  - nepritaikytos ekologinės ir socialinės miško vertės didinimui
  - neskatina vystyti nuolatinės dangos miškininkavimo (nei teorinių pagrindų, nei praktikų)
- **Nepriimami sprendimai dėl miško buveinių tvarkymui** pritaikytų miškininkavimo modelių – einama paprasčiausiu uždraudimų ir ribojimų keliu
- Lietuvoje **nėra miestų miškininkystės** – adaptyvių, urbanizuotoms vietovėms skirtų miškininkavimo modelių/gairių/rekomendacijų
- ...

Centralizuotas
komandinis normatyvinis
miškų valdymas
+
Universalūs supaprastinti
miškininkavimo modeliai
+
Vien medieninė
ekonomika
≠
Įvairesnių, atsparesnių,
didelės ekologinės ir
socialinės vertės miškų
kūrimas

Didėjantys miškų ir miškų sektoriaus iššūkiai reikalauja naujų sprendimų ir kompetencijų:

- Lūkesčiai, kad **miškai sušvelnins klimato kaitą**, didėja, o patys miškai **sunkiai prisitaiko ir kenčia** nuo klimato kaitos
- Skirtingos interesų grupės dažnai turi **konkuruojančių poreikių** miškams, kuriuos reikia **iš naujo subalansuoti**
- Įvairių **sektorinių politikų** įtaka ir **spaudimas miškams** ir miškų sektoriui didėja tiek nacionaliniu, tiek ES lygmeniu
- Darbo jėgos miškininkystės sektoriuje mažėja, prognozuojamas **miškininkystės specialistų trūkumas**
- **Biurokratizuotas miškų valdymas ir teisinis reguliavimas** trukdo praktikoje taikyti įvairesnes miškininkavimo praktikas ir formuoti adaptyvesnius miškus
- **Skaitmeninės technologijos keičiasi** labai sparčiai, todėl labai svarbu nuolat **atnaujinti miškų informacines sistemas** ir kitas skaitmenines miškininkystės priemones

Skaitmeninės technologijos gali padėti rasti tinkamus šių iššūkių sprendimus:
Forest 4.0 sprendimai

Pažangiosios miškininkystės vizija

Miško tvarkymo (ir stebėsenos) koncepcija

Skaitmeninės technologijos (įsk. AI, IoT, WSN, VR/AR, blockchain ir kt.)

Išmaniosios miškininkystės (ir stebėsenos) koncepcija:

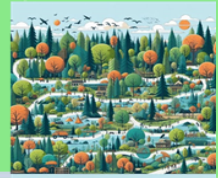
- **tiksloji miškininkystė**
- nuspėjamoji analizė
- pagalba priimant sprendimus
- ekosisteminių paslaugų įvertinimas
- pažangus nuotolinis stebėjimas

- Surenkami **gausesni, įvairiapusiškesni, detalesni duomenys apie mišką** ir jame bei už jo vykstančius procesus
- **Mašininis mokymasis** apdoroja didelius duomenų kiekius iš įvairių šaltinių: kosminių vaizdų, dronų vaizdų, jutiklių tinklų ir kt.
- **Dirbtinis intelektas** automatizuoja tradicinius miško stebėjimo metodus, pagerindamas miško inventorizacijos ir antžeminių stebėjimų tikslumą
- **Nuspėjamoji analizė ir sprendimų paramos sistemos (DSS)**, pagrįstos mašininio mokymusi, padeda priimti miškų valdymo ir tvarkymo sprendimus, įskaitant išankstinio įspėjimo apie miško gaisrus, kenkėjus ir ligas sistemas, miško augimo modelius ir miško išteklių optimizavimo sistemas

Pažangioji miškininkystė:

Užduotis šiuolaikinei miškininkystei – nutiesti tiltą tarp įvairių tvarumo filosofijų - daugialypio miško naudojimo tvarumas ir natūraliai funkcionuojančių miško ekosistemų tvarumas

Vakar ir
šiandien

Šiandien ir
rytoj

Tiksliosios miškininkystės
konceptija

- Moksliniai, socialiniai, technologiniai, ekonominiai, ekologiniai ir politiniai **pagrindai**
- **Detalesni** nei iki šiol **duomenys** ir sprendimai, įvairūs **artimesnio gamtai** miškininkavimo **modeliai**

Miškų sektoriaus **skaitmenizacijos**
pagrindai

- Naujas miškų ir miškininkavimo modelių **matematinis pagrindas**
- Miškų sektoriaus skaitmenizacijos **principų peržiūra** ir **bendrų standartų nustatymas**

Naujos kartos miško išteklių
informacinė sistema

- **LiDAR, hiperspektrinės kameros, dronai, aerovaizdai, kosminiai vaizdai**, įvairūs jutikliai ir daiktų interneto (**IoT**) sprendimai ir t.t.
Modernizuota NMI ir **ŠESD** apskaita ŽNŽNKM sektoriuje

Adaptyvaus (prisitaikančio) **miškų**
valdymo modelis klimato kaitos
sąlygomis

- Sprendimų paramos sistemos (**DSS**) miškų politikai ir miškininkavimui (pvz., Gaya++)
- Lietuvos / Baltijos šalių miškų sektoriaus modelis **LitFor / BaltFor**

Nuolatinės **miško ekosistemų**
stebėsenos ir modeliavimo
platforma

- Unikali **ŠESD** stebėsenos, oro kokybės ir miško ekofiziologinės būklės matavimų sistema
- Išvystytos kompetencijos ir infrastruktūra daiktų internetu (**IoT**) ir dirbtiniu intelektu (**AI**) grindžiamai miškų stebėsenai ir modeliavimui

Skaitmeninių kompetencijų
ugdymo miškų sektoriuje
programa

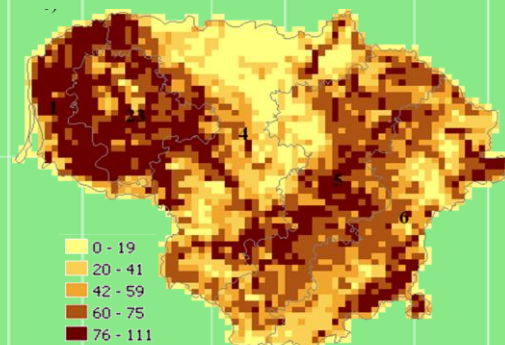
- Mokymo **kursai** miškininkams, dvigubo diplomo **skaitmeninės miškininkystės magistro** programa, **visuomenės švietimas**, komunikacija ir t.t.

Forest 4.0: Tiksliosios miškininkystės koncepcija

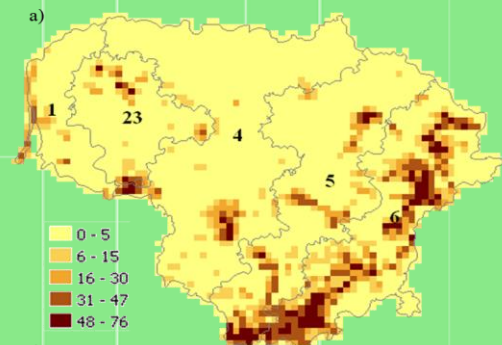

Moksliniai, socialiniai, technologiniai, ekonominiai, ekologiniai ir politiniai **tiksliosios miškininkystės pagrindai, detalesni nei iki šiol duomenys** ir pritaikyti sprendimai

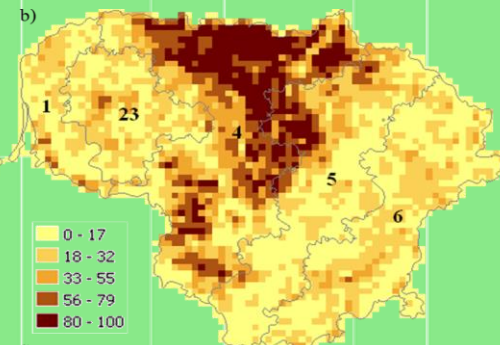
- **Artimesnio gamtai** miškininkavimo **įvairūs modeliai** (naudojant plynujų ir neplynu kirtimų būdus)– atvertų naujas miškininkavimo adaptyvumo galimybes, išplėtotų miško teikiamas ekosistemines paslaugas ir tuo pačiu sustiprintų miško ekosistemų ir miškininkystės atsparumą/plastiškumą šiandienos iššūkiams, išlaikytų medienos tiekimą bioekonomikai
- Specializuoti **EB svarbos miško buveinių** apsaugai ir tvarkymui pritaikyti miškininkavimo sprendimai
- Lietuvai pritaikytos **miestų miškininkystės** išvystymas
- Teisinių ir institucinių prielaidų **įvairesnei MTEP veiklai miškuose** sudarymas

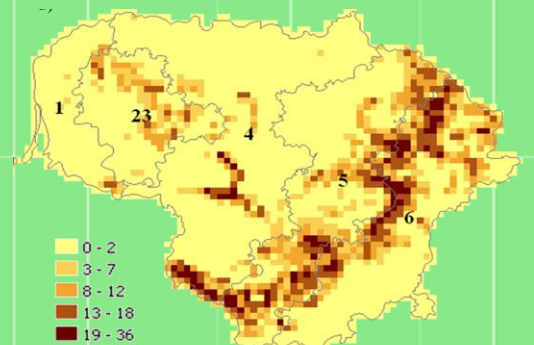
Sukcesija

Kohortos

Tarpų dinamika

Šlaitai

Miškininkystė, orientuota į **vienaamžių** (dviųamžių) medynų auginimą

Miškininkystė, orientuota į **įvairiaamžių** medynų auginimą

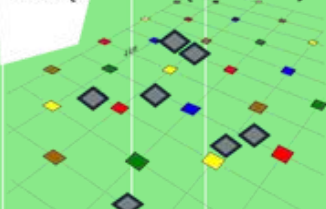
Forest 4.0: Naujos kartos miško išteklių informacinė sistema

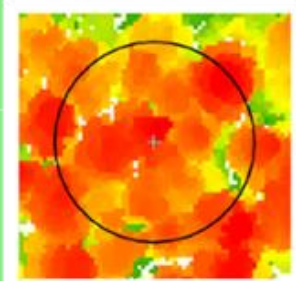
Miškų valstybės kadastro ir kt. GIS duomenys

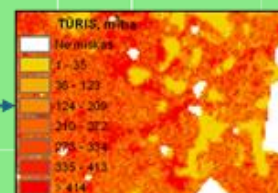
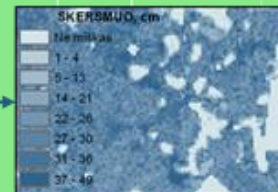
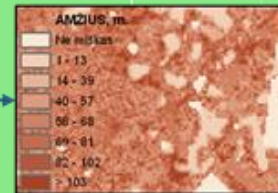
NMI pastovių (+laikinų) barelių ir kitų matavimų duomenys

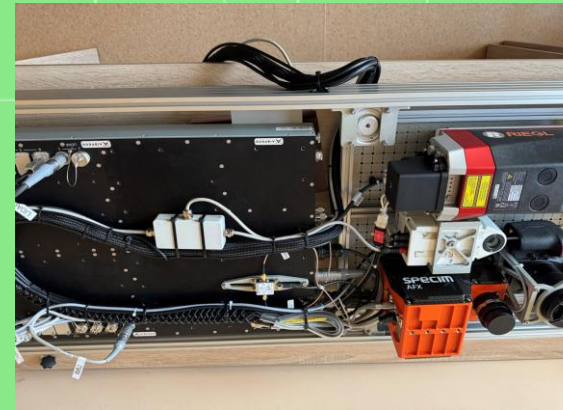
LiDAR_DR_LT pagrindu apskaičiuotos metrikos

Mašininio mokymosi algoritmai

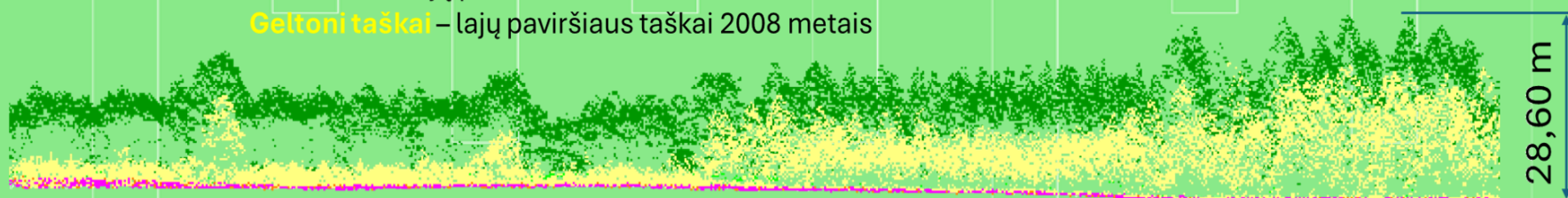
Įvairios miško charakteristikos bet kuriame miško žemės taške

- **LiDAR, hiperspektrinės kameros, dronai, aérovaizdai, kosminiai vaizdai, įvairūs jutikliai ir daiktų interneto (IoT) sprendimai ir t.t.**
- **Modernizuota NMI ir ŠESD apskaitos ŽNŽNKM sektoriuje sistema**

Žali taškai – lajų paviršiaus taškai 2021 metais

Geltoni taškai – lajų paviršiaus taškai 2008 metais

Forest 4.0: Adaptyvaus (prisitaikančio) miškų valdymo modelis

Miškų valdymo sprendimai ir **scenarijų modeliavimas**:

- sprendimų paramos sistemos (**DSS**) miškų politikai ir praktiniam miškininkavimui (pvz., Gaya++)
- Lietuvos / Baltijos šalių miškų sektoriaus modelis **LitFor / BaltFor**

Naujos kompetencijos ir tvirti mokslu bei duomenimis grįsti sprendimai prisitaikančiam valdymui įgyvendinti:

- į tikslus orientuotas veikimas
- mažesnė reguliavimo našta
- didesnė sprendimų autonomija

Būtina esminė miškų valdymo teisinio reguliavimo peržiūra!

Pažangiosios miškininkystės kryptis ir **tiksliosios miškininkystės** koncepcija gali pasiūlyti duomenimis ir mokslo žiniomis paremtus *Forest 4.0 sprendimus* įvairiausiems miškų valdymo klausimams ir iššūkiams

Sprendimų įgyvendinimui kuriamas Lietuvos **skaitmeninės miškininkystės tinklas**, paremtas partneryste su pagrindiniais miškų sektoriaus veikėjais, *įtraukiantis* atitinkamas mokslo ir mokymo institucijas bei įvairias suinteresuotąsias šalis

 Lietuvos
Respublikos
aplinkos
ministerija

 Valstybinių
miškų
urėdija

 Valstybinė
miškų tarnyba

 APLINKOS
APSAUGOS
AGENTŪRA

 ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

 REGISTRŲ
CENTRAS

ASOCIACIJA
LM

Ačiū už dėmesį

www.forest40.lt

Projekto partneriai

Koordinatorius

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

Linnæus University

interior cluster
sweden

AgriFood
Lithuania

